

När operan talar – om genus, normer och det som sägs mellan raderna

Ridån går upp. Ljuset faller över scenen. En flicka tar plats i berättelsen, stark, klok och trotsig. Publiken applåderar. Men genusfrågan i operahuset börjar långt innan föreställningen når salongen. Den finns i orden som väljs, i beskrivningarna på hemsidan, i policydokumenten och i samtalen bakom kulisserna.

Idag förväntas kulturinstitutioner inte bara producera konst, utan också ta ansvar för frågor som jämställdhet, inkludering och representation. Malmö Opera befinner sig mitt i detta spänningsfält, där konstnärlig frihet möter publikens förväntningar och samtidens normkritiska ideal. Men hur tar sig detta uttryck i praktiken?

En kommunikatör beskriver arbetet så här:

“Vi tänker inte alltid i termer av kön, utan snarare i vilka värden och berättelser vi vill förmedla – men genus finns alltid där i bakgrunden.”

Citatet fångar något centralt i Malmö Operas kommunikation. Genus är närvarande, men sällan uttalat. Det vävs in i ett bredare värdegrundsarbete där ord som respekt, tillgänglighet och inkludering dominerar. Frågan hanteras med försiktighet, inte för att den saknar betydelse, utan för att den upplevs som känslig och starkt beroende av sammanhang.

I föreställningsbeskrivningarna

framträder tydliga mönster. Kvinnliga huvudpersoner ges ofta handlingskraft och driv, men deras styrka kopplas fortfarande till emotionellt ansvar, relationer och omsorg. I *Joyride* skildras kvinnlig agens genom känslor och ansvarstagande, i *Funny Girl* kombineras ambition med sårbarhet och charm. Mest normbrytande är *Matilda*, där en flicka tillskrivs intellekt, mod och motståndskraft. Men även detta normbrott har sina gränser. Flickor tillåts bryta mot regler på ett sätt som vuxna kvinnor sällan gör. Som en intervjuperson uttrycker det:

“Det är lättare att vara radikal när publiken uppfattar det som lekfullt”.

Här synliggörs en viktig poäng. Normutmaning är möjlig, men ofta inom ramar som inte hotar den etablerade ordningen. Genom språket formas det som uppfattas som rimligt, acceptabelt och legitimt. Det är sällan de stora orden som gör störst skillnad, utan de små formuleringarna som återkommer, om och om igen.

Malmö Opera blir därmed både spegel och aktör. En institution som speglar samhällets jämställdhetsideal, men också bidrar till att forma dem. Förändringen sker stegvis: i hur berättelser paketeras, i vilka egenskaper som lyfts fram och i vilka normer som långsamt förskjuts.

När ridån till sist faller är berättelsen inte slut. Den fortsätter i språket som används, i normerna som lever vidare och i publikens tolkningar. För i operahuset, liksom i samhället i stort, är genus inte bara något som visas, det är något som ständigt förhandlas.